

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 01.08.2025 nr 1.2-2/23-4

Meie 21.08.2025 nr 2.3-4/25/2480-3

Arvamuse avaldamine eelnõule (toimetulekutoetuse muudatused)

T Täname, et saatsite Andmekaitse Inspeksioonile (AKI) arvamuse avaldamiseks sotsiaalhoolekande seaduse (SHS) muutmise seaduse (toimetulekutoetuse muudatused) eelnõu. AKI-l on esitatud eelnõu osas järgmised tähelepanekud.

Eelnõu § 1 p-ga 5 muudetakse SHS paragrahvi 132 lõige 6¹, lisades KOV-idele kohustuse kontrollida muuhulgas taotleja ja tema perekonnaliikmete osalust äriühingutes ning kuulumist äri- ja mittetulundusühingutesse, et teha selgeks taotleja ja tema perekonna varaline seis ning võimalus tagada toimetulekuks piisavad elatusvahendid. Seletuskirjas on selle kohta selgitatud, et äri- ja mittetulundusühingutes osalemise andmed on avalikud ja neid arvestatakse ka praegu TTT varade hindamisel. AKI peab vajalikuks selgitada, et ka avalikult kättesaadavad andmed on endiselt isikuandmed, mille suhtes kehtivad andmekaitseõudened täies mahus. Ehk järgima peab muuhulgas seda, et ka avalikustatud isikuandmete töötlemiseks oleks konkreetne õiguslik alus. Lisaks ei võimalda äriregister teha isikupõhist otsingut, vaid isiku osalust äriühingus on võimalik näha ainult konkreetse äriühingu registrikaardi kaudu. Seega osaluse kohta andmete saamiseks tuleb teha päring äriregistrisse.

Seletuskirjas (lk 6) on selgitatud, et riiklikest andmekogudest on võimalik saada info selle kohta, kas inimene töötab, õpib, on töötuna arvel, pensionär või osalise või puuduva töövõimega või ajateenija jne. Toimetulekutoetuse menetlemisel vajalike asjaolude kontrollimiseks (isiku sotsiaalse seisundi, nt kas isik töötab, õpib, on töötuna arvel, pensionär, ajateenija vms) on kohaliku omavalitsuse üksusel kui STARi volitatud töötlejal õigus teha päringuid teistesse andmekogudesse STAR põhimääruse alusel. Vastavalt põhimääruse §-le 13 on STAR liidestatud riigi infosüsteemi andmevahetuskihi ja võimaldab saada vajalikke andmeid automaatselt. STAR põhimääruse § 13 ei näe ette võimalust saada andmeid isiku äri- ja mittetulundusühingutes osalemise kohta, vaid selle paragrahvi p 14 lubab saada äriregistrist ainult andmed äriühingu juhatuse liikmeks ja füüsilisest isikust ettevõtjaks olemise kohta. Seetõttu jääb arusaamatuks, kuidas KOV hakkab vastavad andmed kontrollima.

Arvestades, et osaluse kontrollimise eesmärgiks on teha selgeks taotleja ja tema perekonna varaline seis ning võimalus tagada toimetulekuks piisavad elatusvahendid, jääb selgusetuks vajadus kontrollida isiku osalus mittetulundusühingus, mille eesmärgiks või põhitegevuseks ei või olla majandustegevuse kaudu tulu saamine (mittetulundusühingute seaduse § 1 lg 1), seega ei too osalus osalejale ka varalist kasu. Lisaks võivad mittetulundusühingud sisaldada eriliiki isikuandmeid, mistõttu vajab nende andmete saamise õigus täiendavat hindamist ja põhjendamist.

Kavandatav SHS § 132 lg 6⁴ sätestab, et taotleja ja tema perekonnaliikmete kogu varaline seis tuleb välja selgitada ja seda hinnata hiljemalt neljandal taotlemise korral ühe aasta jooksul. AKI

hinnangul viitab sõna „vähemalt“ sellele, et kogu varaline seis saab teha kindlaks ka varem, kuid hiljemalt neljandal korral, mis on aga vastuolus nii seletuskirja selgitusega, et varalist seisu ei pea välja selgitama neil, kes taotlevad toetust 1-3 korda, aga ka nt kavandatava SHS § 132 lg 6³ sõnastusega, mis kohustab taotlejat esitama kogu konto väljavõtte alles siis, kui ta taotleb toimetulekutoetust rohkem kui kolmel korral ühe aasta jooksul. Palume vaadata kavandatava SHS § 132 lg 6⁴ sõnastuse selle pilguga üle.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Pille Lehis
peadirektor

Irina Meldjuk
Irina.Meldjuk@aki.ee
627 4108